

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תשא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ב'
(תרגום חפשי)



יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושמונה לבריאה

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" חי' מושקא תחי'

ענתבי

ליום הולדתה השלישי ביום כ"ה שבט,

הי' תהא שנת סגולות חרותנו

ולזכות הורי'

הרה"ת ר' אורן יהושע אביגדור וזוגתו מרת נילי דפנה שיחיו

ענתבי

נדפס ע"י זקני'

הרה"ת ר' חיים וזוגתו מרת צבי' שיחיו

קציר

לאס אנדשעלעס, קאליפארניא

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

בשורת הגאולה

פט.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האָט שוין דעם ריבוי הכי גדול פון „מעשינו ועבודתינו“ פון אידן במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, און איצטער האָט מען שוין פאַרענדיקט אויך די לעצטע בירורים – איז איצטער די הדגשה בעיקר ולכל לראש אויף דער סיום ושלמות וגמר העבודה – צו ברענגען דעם גימ"ל פון גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

(משניות לילות ג', ד', ה', ועש"ק וש"ק פרשת כי תשא, י"ד י"ח אד"ר חשנ"ב)



בדורנו זה – הדור האחרון בגלות והדור הראשון דהגאולה – לאחרי שישנו כבר הריבוי הכי גדול ד"מעשינו ועבודתינו" דבנ"י במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, וכעת סיימו גם את הבירורים האחרונים – הרי ההדגשה עכשיו בעיקר ולכל לראש על סיום ושלמות וגמר העבודה – להביא את הגימ"ל דגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!



לעילוי נשמת

ר' דוב ראובן הלוי ב"ר דוד הלוי ע"ה

גינזבורג

נפטר בפורים ה'תשס"א

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנו

הרה"ת ר' יעקב מיכאל הלוי וזוגתו מרת אסתר שיחיו

גינזבורג

תינתן ל"מומרים", אך יש לעשות זאת על ידי גניזת הלוחות בשלמותן תחת ההר, או בארון, כפי שנהגו לאחר מכן בשברי הלוחות, וכדומה⁸.

ב. בשבירת הלוחות – חביבות תמידית

טעם נוסף לשבירת הלוחות מופיע במדרש⁹ – „מוטב שתדון כפנויה ולא כאשת איש“: הלוחות הם כשטר כתובה בין הקדוש-ברוך-הוא לישראל, וכיון ש"קלקלה עם אחר" לכן „נטל את כתובתה .. וקרעה“.

לפי הסבר זה יוצא, שמשבירת הלוחות צמחה טובה לישראל – על ידי כך נמנע מהם עונש חמור שהיה מגיע להם אילו נידונו „כאשת איש“. ולפי זה מובן שבחו של משה בשבירת הלוחות¹⁰, על אשר הביא בכך להצלת ישראל.

אך הסבר זה אינו מספק, כי

[בנוסף לכך שלמען הצלת ישראל זו אין הכרח, לכאורה, לשבור את הלוחות, ודי היה לגנוז אותם ולא לתתם לישראל (ל"כלה")¹¹ – הרי]

(8) כקושיית המפרשים (בחי' פרשתנו (לב, טז). פענח רזא ומושב זקנים (שם, יט). ועוד. צפע"ג עה"ת (שם, טו). וראה תר"ש שם (יט) אות קפה. ושו"י – מדוע (ואיך) שבר משה את הלוחות (ותירוצם אינו ענין של שבח בהשבירה גופא). וראה לקו"ש חי"ד ע' 32 ואילך.
(9) שמו"ר פמ"ג, א. שם פמ"ו, א. תנחומא עקב יא (וראה אדר"ג פ"ב, ג). וראה גם תנחומא פרשתנו ל. פרש"י פרשתנו לד, א.
(10) ובתנחומא עקב שם בא בהמשך להפירוש „יפה עשה“ (וראה עץ יוסף שם. וכן בעץ יוסף לע"י מנחות שם (ועוד) פ"י שוהו הטעם ל"ישר כחך ששברת").
(11) כי איך שנפרש ה"תועלת" ב"קריעת הכתובה" – שבירת הלוחות – כנמשל [ראה ל' השמו"ר פמ"ג ופמ"ז שם. מפרשי המדרש פמ"ג שם. בנין יהושע לאדר"ג שם. – ובתנחומא ורש"י פרשתנו שם שעי"ז „עדיין אינה אשתך“] – לכאורה מספיק שלא למסור לישראל. וראה ידי משה לשמו"ר פמ"ג שם. ואכ"מ.

א. שבירת הלוחות – אישור או שבח

על שבירת הלוחות אומרים חז"ל¹, שזהו אחד הדברים אשר „עשה משה מדעתו והסכים² הקדוש-ברוך-הוא עמו“ – משה שבר את הלוחות מפני שערך „קל וחומר“ – „ומה³ פסח, שהוא אחד מתרי"ג מצוות, אמרה תורה⁴, כל בן נכר לא יאכל בו, התורה כולה (כאן) וישראל מומרים – על-אחת-כמה-זוכמה“, והסכים² הקדוש-ברוך-הוא על ידו, שנאמר⁵ אשר שברת, ואמר ריש לקיש י"שר כוחך ששברת“.

על כך מבאר רש"י⁶: „אשר – אישור, שאישרו ושבחו על שבירתן“.

יש להבין: הביטוי „אישור“ מורה על הסכמת הקדוש-ברוך-הוא לשבירת הלוחות. אך הביטוי „שבחו“⁷ משמעותו, ששבירת הלוחות חביבה, ומגיע עליה שבח. מהו ה"שבח" בשבירת הלוחות?

אי אפשר לומר ששבחו של משה על שבירת הלוחות הוא עבור מסירותו לכבוד התורה, על שלא הסכים לתת אותה ל"מומרים" – כי, אדרבה: שבירת הלוחות היא להיפך מכבוד התורה! מפני כבוד התורה יש לשמור שלא

(1) שבת פו, א. יבמות סב, א.
(2) כ"ה בשבת שם. וביבמות שם: והסכימה דעתו לדעת המקום. וראה פרש"י ס"פ ברכה. לקו"ש חל"ד ע' 217 ואילך.
(3) תובא גם בפרש"י פרשתנו לב, יט.
(4) בא יב, מג.
(5) פרשתנו לד, א. עקב י, ב [ובב"ב יד, ב משמע שהלימוד הוא מהפסוק דפ' עקב (וראה מנחות צט, סע"א ואילך). וכן משמע לפי פ"י הראשונים שהובא לקמן סעיף ב והערה 12. אבל ראה חזקוני מהרש"א ב"ב שם סד"ה אשר שברת].
(6) שבת שם. וברש"י יבמות: אשר – לשון יישר.
(7) ובפרט שהלשון „אשר“ מפרש רש"י רק משמעות של „אישור“ (וראה גליון הש"ס שבת שם – מישי' א, יו. וראה רש"י שם). וראה לקמן הערה 16.

באופן כללי, בין קיום המצוות לבין לימוד התורה: בקיום המצוות העיקר הוא – אשר קדשנו במצוותיו וציונו, היהודי מציינת לקדוש-ברוך-הוא ועושה רצונו יתברך מתוך קבלת עול מלכותו, וקבלת עול מצוות. ואילו בלימוד התורה אי אפשר לצאת ידי חובה בקבלת עול בלבד, אלא הכרחית, בתורה שבעל-פה, ההבנה וההשגחה.⁴⁰

בלימוד התורה אין די בכך שיהודי מאמין באמונה שלמה שכל הכתוב בתורה הוא אמת. לימוד התורה הוא כך, שעניני התורה יהיו מונחים בשכלו. כשיהודי לומד קושיה בתורה, צריך ענין זה להיות קשה אצלו, מצד שכלו שלו, ותשובתה של התורה לקושיה זו צריכה להסיר את הקושי באופן שבשכלו שלו יובן הענין.

ודוקא על ידי לימוד תורה באופן זה מגיעים ל"יחוד נפלא", ששכלו של האדם קולט לתוכו, ונעשה מוקף, בשכל התורה.

אך מצד שני, כדי שלימוד התורה יהיה באופן שהבנתו של האדם תכנין לאמיתותה של תורה – כלומר, שבשכל האדם (הנברא) יתקבלו הדברים כפי שהם מצד חכמתו יתברך, שהיא נעלית, ללא ערך, מהשכל האנושי של הנברא – הכרחית הרגשת ההתבטלות – "כעפר לכל", "שברי לוחות" – שעל ידי כך מתרומם השכל האנושי של האדם מעל למגבלותיו, והוא יכול להבין את הדברים בהתאם לחכמתו יתברך.

ח. ניוגודים – "מונחין בארון"

כיצד ייתכנו שני ענינים נוגדים אלו בבת אחת? התשובה לכך היא – "לוחות ושברי לוחות מונחין בארון":

(40) שו"ע אדה"א סי' ס"ב (ממג"א שם). הל' ת"ת שלו ספ"ב. וראה לקו"ת ויקרא ה, ב. ועוד.

על הארון אומרים חז"ל⁴¹ "מקום ארון אינו מן המדה", והוא חיבור של שני ניוגודים בבת אחת: מצד אחד מדובר כאן על "מקום ארון" – מקום שיש לו מדה אמיתית, מדה המחוייבת לפי התורה, כנאמר⁴² "אמתים וחצי"⁴³ ארכו...". ויחד עם זאת מקום זה עצמו "אינו מן המדה" – מדה ואינו מן המדה בבית אחת!

כי בארון, שבתוך קודש הקדשים, היתה התגלות עצמותו יתברך, שהוא גמגמ הנמנעות" ונושא הפכים – כפי שמסביר זאת הרשב"א⁴⁴, ולכן אפשרי באמצעותו חיבור של שני הפכים בבת אחת.

וכך גם לגבי הדרגה של "ארון" שבנפש האדם, כידוע הנאמר בספרים⁴⁵, שכל הפרטים שבמשכן (במקדש) וכליו נמצאים במהותם בנפש האדם – שהיא הפנימיות דפנימיות הלב, יחידה שבנפש⁴⁶:

מצד העבודה של יחידה שבנפש – "יחידה ליחוד", שבה מאירה בחינת יחיד דלמעלה⁴⁷, עצמותו יתברך – אפשר שיהיו אצל היהודי שני ניוגודים בעבודת ה' בבת אחת⁴⁸, "לוחות ושברי לוחות מונחין בארון".

(משיחות פורים תשמ"ה, שבת חזרה"מ סוכות תשכ"ט)

(41) יומא כא, סע"א. וש"נ.

(42) תרומה כה, י.

(43) וחצי דוקא, וכן ברוחב וקומה – לרמוז על ענין הביטול ובלשון המפרשים ש"הא נכנע ולבו נשבר בקרב"ו (בחי' שם), "צריך לשבר ולהשפיל עצמו" (בעה"ש שם).

וראה תו"ש שם אות קה. וש"נ.

(44) ראה שו"ת הרשב"א סיני"ה, הובא ונת' בס' החקירה להצ"צ ע' 68 ואילך. סה"מ תרע"ה ע' תכ.

(45) ראה ראב"ע תרומה כה, מ. תורת העולה להרמ"א בארוכה. וראה תו"ש תרומה (שם, ח) אות סט. וש"נ.

(46) ראה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 507. וש"נ.

(47) ראה לקו"ת ראה כה, א. שם כו, א (בשם הע"ח).

(48) להעיר גם מלקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 136 ואילך.

מפשטות הלשון "ישר כוחך ששברת" מובן, שהאישור והשבח אינו על התוצאה הטובה שנבעה מכך בענין אחר – הצלת ישראל – אלא על שבירת הלוחות עצמה.

הדבר מודגש יותר בדברי כמה מה"ראשונים"¹², האומרים, שההכרח לפירוש "אשר שברת – ישר כוחך ששברת" נלמד "משום דכתיב (בפרשת עקב)¹³ שברת ושמתם (בארון)", ומכך לומדים¹⁴ ש"שברי לוחות מונחין בארון" – "ושמע"¹⁵ מינה שהיתה שבירתן חביבה¹⁶ לפניו, דאי לא, לא היה מצווה להניחן (ולקיימן) בהארון, שאין קטיגור במקום סניגור".

מכך מובן, ששבירת הלוחות היתה רצויה לא רק משום שהיא גרמה אז להצלתם של ישראל, (ובמיוחד כאשר ההצלה מזכירה את חטאם של ישראל, אשר בעקבותיו נזקקו להצלה, והוא שוב "קטיגור"), אלא יש בשבירה עצמה מעלה וחביבות תמידית¹⁷.

ג. שבירת הלוחות הביאה ל"כפליים לתושיה"

בפשטות ניתן להסביר זאת על פי דברי המדרש¹⁸, שמשוה רבינו הצטער על שבירת הלוחות – "אמר לו הקדוש-ברוך-הוא אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת הדברות בלבד, ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות מדרש ואגדות .. כפליים¹⁹ לתושיה".

(12) רמב"ן ב"ב שם. ח' (המיוחסים ל)הריטב"א שבת שם. "הכותב" בע"י שבת שם בשם הרשב"א (וכן הביא בעץ יוסף לע"י מנחות שם).

(13) י, ב.

(14) ב"ב ומנחות שם.

(15) ל' הריטב"א שם. ובשינוי לשון – ברמב"ן ורשב"א שם. וראה לקו"ש ח"ד ע' 31-30.

(16) וברמב"ן ורשב"א שם – ד"ר יש האשר לשון אשרי". ובריי"ף לע"י שבת, ל' אושר".

(17) וראה בארוכה לקו"ש שם. לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 249 ואילך (וע"ש שהיה הטעם שנרמז בסיום התורה).

(18) שו"ת פמ"ז שם.

(19) איוב יא, ו.

וזהו המשמעות של "ישר כוחך ששברת" – השבח על שבירת הלוחות הוא על הלוחות עצמם, משום שעל ידי כך ניתנו הלוחות השניים, הנעלים מהלוחות הראשונים²⁰ – "כפליים לתושיה".

וכפי שמוכן גם ממקור המאמר "ישר כוחך ששברת"²¹ – "אמר ריש לקיש פעמים שביטולה של תורה זהו ייסודה, דכתיב אשר שברת .. ישר כוחך ששברת": המשמעות הפשוטה של "ביטולה של תורה זהו ייסודה" היא, ש"ביטולה של תורה" עצמו בונה את היסוד והקיום של תורה²², כי אם נאמר ש"ישר כוחך ששברת" הוא רק משום הצלת ישראל – אי אפשר לומר על כך, ש"זהו ייסודה" של תורה.

כלומר, מאמר זה מדגיש, שדוקא על ידי שבירת הלוחות נגרם "ייסודה" של תורה – משום שעל ידי כך ניתנו הלוחות השניים, אשר הם "כפליים לתושיה".

[בכך מתורצת שאלה נוספת: מדוע לא ניתן

(20) להעיר מראב"ע פרשתנו (לד, א), "אמר הגאון (הר"ם) כי השניים נכבדים מהראשונים". וראה בפירוש הקצר שלו שם. ואכ"מ.

(21) מנחות שם (סע"א ואילך).

(22) וכפי' הבעש"ט (כתר שם טוב סל"ד) במחז"ל זה ש"ע"י אכילה ושת"י ועסק משא ומתן מתבטל האדם מלימוד תורה .. או נחה הנשמה .. ומתחזקת לשוב לדביקות יותר עולין" (וראה לקמן הערה 37). וראה גם סיפור (ופתגם) הצ"צ – סה"מ תשי"א ע' 242.

[משא"כ לפי' רבינו גרשום שם "יסודה, קיומה כדאמר מבטלין ת"ת להוצאת המת ולהכנסת כלה", היינו שזהו"ע של קיום מצוה – אינו גלאטיק (=חלק) הלשון "יסודה", שהרי קיום מצוה אינו ענין של ת"ת".

בפרש"י שם "יסודה, כלומר מקבל שכר כאילו יושב ומייסדה ועוסק בה". אבל לכאורה פשטות הלשון "זהו יסודה" משמע שאינו ענין של קיבול שכר, כ"א ענין של תורה, ועד "לעוסק בה", ת"ת בפועל

ולכן מקדים רש"י לפירושו שזהו רק "כלומר" ולא הפשט – כידוע בכללי רש"י ועוד].

(*) אבל להעיר מהל' ת"ת לאדה"א (פ"ד ס"ג) "שתכלית חכמה הם מעשים טובים והתלמוד הוא גדול מפני שמביא לידו מעשה", תמצא שמעשה הוא הקיום של התלמוד גופא (ראה לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 150. ועוד).

האישור והשבח על שבירת הלוחות מיד לאחר שבירתם, כפי שהיה צריך להיות, לכאורה, אלא, הדבר נרמז רק בציווי על הלוחות השניים, ארבעים יום מאוחר יותר – „פסל לך... כראשונים... אשר שברת”²³ – כי המעלה והתועלת של שבירת הלוחות מתגלית רק בנתינת הלוחות השניים, שהיו „כפליים לתושיה”²⁴.

אך ענין זה עצמו טעון הסבר: מדוע לא נתן הקדוש-ברוך-הוא לישראל „הלכות מדרש ואגדות” מיד בלוחות הראשונים?

מן המדרש מובן, שדוקא לאחר שבירת הלוחות הראשונים התאפשר הענין של „כפליים לתושיה” והיו יכולים להינתן הלוחות השניים.

ואילו היה אפשרי ענין של „כפליים לתושיה” גם בלי שבירת הלוחות הראשונים – כיצד מתבטל צערו של משה?

ותמוה: מדוע כרוכה נתינת התורה באופן של „כפליים לתושיה” – הלכות מדרש ואגדות – דוקא בשבירת הלוחות?²⁵

ד. התבטלות – הכנה לתורה

יש לומר, שאחד ההסברים לכך הוא:

כבר דובר מספר פעמים על כך, שתנאי הכרחי, כדי שיהודי יוכל להיות כלי לתורתו של הקדוש-ברוך-הוא, הוא שיש לו שפלות והתבטלות. כנאמר בתפלת „אלקי נצור”²⁶:

„ונפשי כעפר לכל תהיה פתח לבי בתורתך” – כדי שתהיה פתיחת הלב לקליטת „תורתך”, הכרחית הכנה לכך על ידי התבטלות, ולא סתם ביטול, אלא באופן של „כעפר לכל”.

וכנאמר בגמרא²⁷, „אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו, תלמודו מתקיים בידו”. אין די בכך שהוא חש שאין הוא תופס מקום ביחס לקדוש-ברוך-הוא, נותן התורה, אלא צריכה להיות תחושה של שפלות כלפי כל אדם – „שהכל דשין בו”.

שהרי, התורה היא תורתו, חכמתו של הקדוש-ברוך-הוא, וכשם²⁸ שהקדוש-ברוך-הוא „אין סוף” ושכלו של הנברא אינו מסוגל להבין ולתפוס אותו, כך נעלית גם חכמתו יתברך מן הנברא ומהבנת שכלו²⁹.

ולמרות שהקדוש-ברוך-הוא צמצם את חכמתו יתברך בתורה אשר „ירדה ו”התלבשה” בעניני התורה כפי שהם לפנינו, באופן שגם שכלו של הנברא למטה יוכל להבין את התורה²⁸ – בכל זאת, התורה היא עדיין חכמתו של הקדוש-ברוך-הוא גם כאשר ירדה כאן למטה.

ולכן, כדי שהנברא יוכל באמת להשיג בשכלו את החכמה האלקית ו”יקבל” את התורה, אשר נעלית בעצם ממצאות הנבראים – הכרחי אצלו מצב של „ונפשי כעפר לכל תהיה” – התבטלות מוחלטת של מציאות הנברא.

ה. „כפליים לתושיה” דוקא

לאחר שבירה

וזהו הקשר בין שבירת הלוחות לבין מתן הלוחות השניים, אשר ניתנו „הלכות מדרש ואגדות” – תורה שבעל-פה:

אחד הענינים שבו ניכר כיצד התורה היא גם כאן למטה חכמתו של הקדוש-ברוך-הוא, הוא

²⁷ עירובין נד, א.

²⁸ ראה בכ”ז תניא פ”ד.

²⁹ ראה רמב”ם הל’ תשובה ספ”ה. תניא ח”ב פ”ז.

ענין ה”בלי גבול” שאנו רואים בתורה – „ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים”³⁰. וה”אין סוף” שבתורה מתגלה בעיקר בתורה שבעל-פה³¹.

התורה שבכתב ניתנה במדידה ובהגבלה – לא חסר ולא יתיר. ואילו דוקא התורה שבעל-פה צריך להיות „לאפשה לה”³², צריך לחדש בתורה ואין בכך קץ ותכלית³¹.

ולכן ניתנו ה”הלכות מדרש ואגדות” דוקא לאחר שבירת הלוחות:

במתן תורה בחר הקדוש-ברוך-הוא באופן גלוי בעם ישראל – „ובנו בחרת מכל עם ולשון”³³ יחד עם „ורוממתנו מכל הלשונות”³⁴. ומובן, שאז, כאשר היו ישראל במצב של רוממות והתנשאות הם לא יכלו להגיע, לפי הטבע דקדושה, למצב של „כעפר לכל”.

אמנם, התגלות השכינה במתן תורה גרמה להם תחושה של הרדה והתבטלות, אך לא „לכל”, והרגשה זו באה עקב גילויים מלמעלה. ואילו ישראל מצד עצמם, בהיותם בשיא ההתעלות וההתנשאות, כמקבלי התורה, ה”חמדה גנוזה”³⁵ של הקדוש-ברוך-הוא, לא יכלו להגיע לידי „ונפשי כעפר לכל”, „שהכל דשין בו”.

וזהו המשמעות של „ישר כוחך ששברת” – כי שבירת הלוחות באופן של „ואשברם לעינינו”³⁶, הביאה את ישראל לידי שפלות ושבירת הלב, וכך הפכו לכלי ראוי³⁷ לקבל את

³⁰ איוב יא, ט. – ובה בהמשך להכתוב המובא במד”ד שם „תעלומות חכמה כי כפלים לתושי” (ראה רלב”ג שם).

³¹ ראה הל’ ת”ת לאדה”ז פ”א ס”ה.

³² (זה ח”א יב, ב. וראה הל’ ת”ת שם פ”ב ס”ב: ולחדש כו’ אגה”ק בכ”ז (קמה, א).

³³ ברכות ק”ש. וכמ”ש בשו”ע אדה”ז א”ח ס”ס ס”ד (ממג”א שם) דקאי על מ”ת.

³⁴ נוסח תפלת יו”ט. וכן בקידוש (יו”ט) „ורוממתנו מכל לשון”.

³⁵ שבת פח, ב.

³⁶ עקב ט, יז. וראה אברבנאל שם ועוד. וראה לקו”ש

[המתורגם] ח”ט ע”כ²⁵⁰.

³⁷ ועד”ז בעבודת כא”א, כפ”י הבעש”ט (הג”ל הערה

„כפליים לתושיה” שבלוחות השניים, תורה שבעל פה בריבוי עד אין סוף.

ו. לוחות ושברי לוחות

בכך יובן מדוע „לוחות ושברי לוחות מונחין בארון” – כי „לוחות ושברי לוחות” קשורים לשני ענינים הדרושים לקבל התורה:

משמעותם של הלוחות היא היות התורה חקוקה על האבן³⁸, שבחקיקה אין האותיות מציאות נוספת לדבר שבו הן חקוקות, אלא האותיות הן חלק בלתי נפרד מהאבן שבה הן חקוקות,

[לעומת ספר תורה, שבו כתובות האותיות בדיו על קלף – שזהו דבר הנוסף על הקלף, ואשר משום כך ייתכן שאותיות אלו יימחקו, ויתפרדו מן הקלף],

וזהו רמז ל”יחד נפלא”³⁹ הנגרם על ידי לימוד התורה, ששכל האדם מלוכב ומוקף בחכמתו יתברך, ויחד עם זאת הוא קולט לתוכו את חכמתו יתברך באופן שהם נעשים „מיוחדים ממש מכל צד ופנה”³⁹.

ו”שברי לוחות” הם רמז לענין הביטול, השבירה הדרושה כדי לקבל תורתו, „ונפשי כעפר לכל תהיה (ועל ידי זה דוקא) פתח לבי בתורתך”.

ז. שני ניגודים הדרושים בלימוד התורה

שני הענינים הדרושים ללימוד התורה

נוגדים במהותם:

בלימוד התורה דרושה המציאות, ההשפעה והחידוש, של שכל האדם. שזהו ההבדל,

²² ב,פעמים בטולה של תורה זהו יסודה”, שע”י שהאדם מתבטל מלימודו מחמת אכילה ושתי’ כו’ יש „דביקות יותר עליון .. בסוד והחיות רצוא ושוב” – שזה קשור (גם) עם (ראה כש”ט סק”א) זה ש”מחצטער על זה” ש”אין עולה לו עבודה תמה” כי צריך להתבטל מדביקותו בשביל „ענינים חומריים כמו אכילה ושתי’ כו’ (ע”ש).

³⁸ ראה בכ”ז לקו”ש ר”פ בחוקותי. ובכ”מ.

³⁹ תניא פ”ה (ט, ב).